

بهبهانی، عبدالحسین بن محمد باقر، - ۱۲۴۰ قمری  
behhahānī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad bāqer (-  
1825)

در ۳ «فصل» و یک «خاتمه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۰۳/۳

آغاز: بعد الحمد و بعد فیقول الراجی عفو ربہ الغافر عبدالحسین  
بن محمد باقر عفی عنہما العفو السائرة هذه کلمات شافية وجيزة  
کا: محمد حسین ابراهیم هزار جریبی، تا: ۲۷ محرم ۱۲۱۰ق؛  
کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۱۵×۹/۵)، اندازه:  
۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۳۱۷]

● الشافية في الصرف / صرف / عربی

aš-šāfiya fi-š-šarf

ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰ - ۶۴۶ قمری  
ebn-e hājeb, 'osmān ebn-e 'ōmar (1175 - 1249)

رساله‌ای متوسط و بسیار معروف در صرف عربی است که ابتدا  
علم صرف را تعریف می‌کند و سپس اصول ابنیه اسم و فعل را  
می‌آورد و در ذیل آنها مباحث صرفی را شرح و تحلیل  
می‌نماید. این رساله مورد توجه ادیبان واقع شده و شروح و  
حواشی بسیاری بر آن نگاشته‌اند.

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... و بعد فقد سالتی من  
لا یسعی مخالفته ان الحق بمقدمتی فی الاعراب مقدمه فی  
التصريف و مقدمه فی الخط علی نحوها فاجبته ...

انجام: و أما الحروف فلم یکتب منها بالياء غیر بلی و الی و علی  
و حتی.

چاپ: کلکته، ۱۸۰۵م؛ دهلی ۱۲۷۸ و ۱۲۹۱ و ۱۳۱۰ و ۱۳۲۱  
ص ۱۸۳؛ کانپور، ۱۲۷۸، ص ۱۸۴ و ۱۸۹۱م؛ آستانه ۱۸۵۰  
۱۸۸۵؛ در مصر به چاپ سنگی  
[الذریعة ۴۰۲/۲ و ۵/۳ و ۱۲۲/۱۳: منهاج الصلاح و ۱۱۷/۱۳ و ۱۲۳/۲۳ و ۱۶۴/۲۳ و  
۱۸/۲۴: ریحانة الأدب ۲۸۳/۴: مشار عربی ۹۴۲؛ کشف الظنون ۱۰۲۰/۲؛  
معجم المطبوعات ۷۱/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۵۸/۲؛ دنا ۳۱۳/۶-۳۱۸ (۱۵۸)  
نسخه]]

شرح و حواشی:

- ۱- شرح الشافية؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶)
- ۲- شرح الشافية؛ رضی الدین استرآبادی، محمد بن حسن (-۶۸۶)
- ۳- شرح الشافية؛ یزدی، ملا خضر (۸-)
- ۴- شرح الشافية = شرح نظام؛ نظام الاعرج، حسن بن محمد (-۷۲۸)
- ۵- شرح الشافية؛ جاربردی، احمد بن حسن (-۷۴۶)
- ۶- شرح الشافية؛ نقره کار، عبدالله بن محمد (۷۰۶-۷۷۶)
- ۷- الوافية فی شرح الشافية؛ شیرازی، احمد بن محمد (-۹)
- ۸- حاشیه شرح الشافية؛ ابن جماعه، محمد بن ابی بکر (۷۴۹-۸۱۹)
- ۹- الصافية فی شرح الشافية؛ قره سنان، یوسف بن عبدالملک (-۸۸۵)

1542)

وابسته به: معالم الشفاء؛ دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین  
محمد (-۹۴۸)

اهدا به: جلال الدین سلطان اسکندر

مختصر شده «معالم الشفاء» خود اوست، در یک «مقدمه» و سه  
«مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان مرض و انواع آن؛ مقاله  
۱. امراضی که از سر تا به قدم می‌آید؛ مقاله ۲. ذکر حمیات و  
بحران و تقدمة المعرفة؛ مقاله ۳. آماسها و دانها که در ظاهر پیدا  
شود؛ خاتمه: در خواص اشیاء.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد پادشاهی را که مبدع ماهیات و  
واهب عقل و حیات است تعالت آلاؤه ...

انجام: اگر فلفل و زنجبیل یا سقمونیا با عسل بر ذکر طلا کند  
همین عمل کند.

[دنا ۳۲۳/۶؛ فهرستواره متزوی ۳۵۰۸/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۶۷

آغاز: قهرمان الماء و الطین الراق بالملک الاکبر جلال الحق و  
السلطنة و الدین اسکندر خلد الله ملکه؛ انجام: کسی را بدهد که  
عاشق باشد عشق از او زایل گردد

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن غیاث بن ملک ساوی، تا: ۹۵۳ق؛  
افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه:  
۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۱۴۸]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: ۵ ربیع الثاني ۱۰۸۳ق؛ جلد: تیماج مشکي،  
۳۳۲گ، ۱۴ سطر (۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲-۳۱]

۳. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۸۴

خط: نستعلیق، کا: قوچ علی بن حبيب الله عبدالرب سمنانی، تا:  
جمعه ۱۲ ربیع الاول ۱۰۹۹ق، به دستور میرزا محمد کاظم حسنی  
سمنانی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۱۹ سطر،  
اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۶۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۰-۱۲/۱۷۰

آغاز: حاسه ذوق از اقسام مطعوم و مشروب التذاذ نماید و طوطی  
فصیح قوت نطق ... اما بعد بر رأی ارباب دین و دولت و اصحاب  
ملک و ملت پوشیده نیست؛ انجام: سنگ یشم هر کس که با  
خود نگاه دارد بر دشمن غالب شود هر کس با خود نگاه  
دارد بر دشمن غالب شود والله اعلم واحکم.

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: سه شنبه جمادی الثاني ۱۱۳۶ق؛ افتادگی:  
آغاز؛ جلد: تیماج مشکي، ۲۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۱۱سم  
[ف: ۵-۲۲۳]

● الشافية في رد الاخبارية / اصول فقه / عربی

aš-šāfiya fi radd-il-axbārīyya

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد مجریم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی